

PHAN XUÂN SINH, NGƯỜI CỦA MỌI NGƯỜI

SONG THAO

Năm đầu thiên niên kỷ 2000, làng văn hải ngoại có một cuộc quần hùng tụ họp rất đông đảo. Nay thiên niên kỷ đã già 23 tuổi mà cuộc tụ hội này vẫn chưa bị phá kỷ lục. Tôi nghĩ với sự thừa thớt mỗi ngày của giới viết lách, sẽ chẳng bao giờ có một cuộc gặp gỡ kỳ thú như vậy. Ngày đó, từ bốn phương tám hướng chúng tôi kẻ lái xe hơi, kẻ cưỡi máy bay nhằm đích đến: Boston. Một số anh chị em chẳng cần cưỡi chi, họ ở ngay tại chỗ. Trần Doãn Nho, Lâm Chương, Nguyễn Trọng Khôi, Trần Trung Đạo, Dư Mỹ, Lương Thư Trung. Từ mọi miền đất nước Hoa Kỳ tủa tới có Hoàng Lộc, Phạm Nhã Dự, Ngô Minh Hằng, Lê Mai Lĩnh, Trần Hoài Thư, Quan Dương, Hoàng Thị Bích Ti, Nguyễn Xuân Hoàng. Từ Montreal, Canada, chúng tôi gồm Luân Hoán, Hoàng Xuân Sơn, Nguyễn Vy Khanh, Hồ Đình Nghiêm, Lê Quỳnh Mai, Khải Minh và Song Thao tới bằng nhiều xe, mạnh ai nấy đi, chẳng hàng lối chi. Tôi đã cố điếm lại tất cả những khuôn mặt bên nhau ngày đó nhưng biết chắc cái trí nhớ đã lộn xộn của tôi không cách chi nhớ hết nổi.

Chuyện chi mà náo động thế giới vậy? Anh Phan Xuân Sinh ra mắt tập thơ “Đứng Dưới Trời Đổ Nát”. Tập thơ thứ hai nhưng coi như tập thơ đầu. Trước đó, vào năm 1996, anh đã cùng đứng chung với Dư Mỹ trong tập “Chén Rượu Mời Người”. Anh Phan Xuân Sinh chăm sóc cho tập thơ đầu trong cung cách mà chúng tôi không ai theo nổi. Anh cặm cụi ngồi khâu, làm bìa cứng cho từng cuốn. Nhìn những chồng sách chỉnh chu cao nghệu nằm trên bàn, chúng tôi lắc đầu lè lưỡi. Ngày đó cái tên Phan Xuân Sinh còn có phần xa lạ trong văn giới nhưng nhờ đâu anh lại tổ chức được một cuộc ra mắt sách dữ dội như vậy? Tôi nghĩ là nhờ cái tình của anh với sách vở và với anh em viết lách. Có lẽ đây là dịp nhiều người gặp anh Phan Xuân Sinh lần đầu. Tôi cũng vậy. Chạm trán anh, tôi cảm thấy ngay cái thân tình trong dáng vẻ xuề xòa của anh. Khi đó anh là người đang rất thành công trên thương trường. Tôi chỉ loáng thoáng nghe anh có tiệm này tiệm kia, tiệm nào cũng đông khách, nhất là tiệm rượu. Rượu bữa đó tràn đầy như tấm lòng của anh với anh em. Chuyện anh mới tới định cư tại Boston được vừa đúng chục năm theo diện HO mà thành công như vậy, chẳng ai nói ra. Bữa đó, chỉ có chuyện chữ nghĩa. Và nghĩa tình. Từng đó con người mà không ai phải ở khách sạn. Ngôi nhà rộng rãi của anh

chị Phan Xuân Sinh – Thiên Nga và nhà của các văn hữu trong vùng đã là nhà của mọi người.

Cái tình của anh chị Phan Xuân Sinh với anh em văn giới thiệt hiếm có. Nhà thơ Quan Dương kể lại: *“Lúc tôi mới qua Mỹ ở nhà thuê. Bà xã tôi thấy tiền thuê nhà mỗi tháng ngang với tiền mua nhà nhưng có sự khác biệt đó là trả tiền mua nhà sau khi trả hết thì là nhà của mình. Còn trả tiền thuê nhà thì trả hoài trả hủy thì vẫn là nhà của người ta. Thế là có ý định mua nhà. Muốn mua nhà thì phải có tiền đặt cọc ít nhất là 5% trị giá căn nhà trước khi vay ngân hàng. Hai vợ chồng tôi mới qua đi làm công cho hãng xưởng làm gì có tiền đặt cọc. Thế là tôi đem chuyện này lên quán Cây Me để hỏi. Hỏi là hỏi vậy thôi chứ không hy vọng gì. Vậy mà chưa đầy 24 tiếng đồng hồ sau, ông bưu điện đem khẩn cấp đến nhà tôi tắm check của anh Phan Xuân Sinh ký cho mượn khi nào có tiền thì trả, bao lâu cũng được. Tắm check anh gửi overnight. Nhờ sự giúp đỡ sốt sắng này mà vợ chồng tôi mới có tiền đặt cọc mua căn nhà này để ở tới bây giờ. Điều đáng quý trọng đó là chỉ quen biết nhau qua chiếc cầu thơ văn thôi chưa gặp mặt vậy mà anh chị quyết định cho mượn tiền không sợ quỵ nợ chỉ vì tôi là dân tị nạn chính trị mới qua Mỹ theo diện HO”.*

Phan Xuân Sinh tốt nghiệp trường sĩ quan Thủ Đức, đã bỏ lại một bàn chân trên chiến trường. Trong cuốn tạp bút “Bơi Trên Dòng Nước Ngược”, cuốn sách chỉ có 206 trang nhưng được anh Lương Thư Trung cho là “tình người” nhất khi viết trong bài tựa: “Mười bốn đoản văn trong tập sách này là mười bốn bức tranh trong một dòng sông mà tác giả đã từng bơi qua hơn một lần thật vô cùng sống động. Chúng tôi không nghĩ là nó sẽ hay hơn các bài thơ của ông mà chúng tôi tin là nó sẽ làm cho chúng ta hiểu tấm lòng tác giả hơn và không khỏi bồi hồi xúc động về một thân phận đầy bất hạnh giữa dòng sông đời mệnh mông vô định, về một tâm hồn nghệ sĩ. Trong tập sách nhỏ này nó không có chỗ cho sự khen chê mà là một chuyên chở những chất liệu quý báu vô cùng của một khoảng đời hơn nửa thế kỷ qua mà tác giả đã từng trải”.

Anh Phan Xuân Sinh sanh ngày 2/1/1948 tại Nại Hiên Tây, Đà Nẵng, mồ côi mẹ khi mới 11 tháng tuổi. Sống với người cha dạy học gà trống nuôi con, anh chịu thiệt thòi ngay từ tấm bé. Anh có chí lập thân ngay từ lúc thiếu thời. Anh đã sống trọn với đất nước trong cuộc chiến, đã mất mát nhiều kể cả bàn chân phải nhưng vẫn sống với lòng nhân hậu, với cái tâm của một người hiền. Anh viết trong “Lời Mở Đầu” cuốn “Bơi Trên Dòng Nước Ngược” về cuộc chiến mang lại nhiều mất mát của anh: “Những chuyện đúng sai, công tội, để lịch sử phán xét, và tùy ở quan niệm cá nhân. Trong tư cách của chứng nhân, tôi viết trong trạng thái bình thường, không hằn học, hận thù. Dù trước đây tôi là một người lính của miền Nam, mất một phần thân thể trong cuộc chiến đó. Cái nhìn của tôi có thể sai lệch vì định kiến, nhưng chung quy, tôi viết về cuộc chiến mà tôi trực tiếp tham dự bằng trung thực của trái tim mình. Tôi tránh viết về chiến tranh vì mỗi lần đụng tới nó, vết thương cũ của tôi lại đau nhức nhưng rồi cũng không tránh được”.

Từ Boston, anh rời nhà qua Houston khi nào, tôi không rõ. Tôi thường lui tới thành phố này và mỗi lần tới thế nào cũng gặp anh và anh Lương Thư Trung. Hai anh như hình với bóng. Vẫn với cái dáng lè phè, quần áo xộc xệch và giọng nói thân tình như ngày ở Boston. Không biết có phải anh như một cục nam châm thu hút anh em không mà các anh Lương Thư Trung, Trần Doãn Nho, Nguyễn Trọng Khôi cũng đều

từ miền Đông qua miền Tây với anh. Trong những cuộc trò chuyện, anh cho biết anh dời chỗ ở vì công việc làm ăn. Đây là cú chót anh thách đố với số phận. Anh bán tất cả các cơ sở thương mại tại Boston, ôm bạc triệu qua Houston mua nguyên một khu thương mại gồm nhiều cửa hàng. Phần lớn anh cho thuê, chỉ giữ lại một căn làm tiệm rượu và một cây xăng. Nếu thắng, anh sẽ rũ tay khi kiếm được một mớ tiền đủ để gia đình sống suốt đời để sống trọn vẹn với chữ nghĩa. Vận may không mỉm cười với anh. Chưa khai thác cơ sở mới được bao lâu, Walmart mở cửa hàng ngay trước mặt, khu thương mại của anh mau chóng sập tiệm.

Những lần tới Houston sau đó, anh cho biết đang từ từ làm lại gần như từ đầu. Cái mất mát không nhỏ này hình như không làm khó được tính kiên nhẫn của anh. Có có không không, anh có vẻ coi như pha. Anh đã nhiều lần ngã và nhiều lần đứng dậy. Cú ngã nặng nhất là khi đất nước tan thành, tên lính thua trận ngu ngơ sống trong chế độ mới.

Anh bị đẩy ra bán chợ trời. Chỉ được ít tháng, phần vì hết vốn, phần vì bị công an đuổi, anh già từ vĩa hè. Anh sống lây lất những ngày khi đói khi no tới khi ông bố từ Đà Nẵng vào cho 3 lượng vàng để làm ăn. Đây là số tiền ông dành dụm được sau suốt một đời dạy học. Anh góp ba cây vàng quý hóa này với 3 người bạn để sản xuất bột giặt. Anh chỉ biết sơ qua cách chế biến bột giặt nhưng tới đường cùng nên bốc phét biết làm cho bạn yên tâm. Sau nhiều ngày thí nghiệm, từ thất bại này tới thất bại khác, nhờ trời anh thành công. Khi đó hàng tiêu dùng khan hiếm, bột giặt được giá, giá thành một bán ra lời mười nên anh phát lên nhanh chóng. Chỉ sau 4 tháng hoạt động, nguồn vốn từ vài cây vàng phồng lên thành 400 cây. Khoái chí mấy chàng độc thân bốc như rượu. Trong khi cả nước đi xe đạp, mỗi chàng mua một chiếc xe hơi vi vu với đời. Vui chơi nhưng vẫn không quên bạn bè. Các bạn vẫn trong đó có nhà thơ Tường Linh và nhà văn Vũ Hạnh được anh lòn cửa sau mỗi ngày tuần cho mỗi người 50 kí mang đi bán chợ đen. Sáng lấy hàng đi bán, chiều về trả tiền. Ngày nào bị công an hốt sạch thì xí xóa, lấy hàng khác đi bỏ mối. Khi nhà nước đổi tiền, cơ sở làm ăn mất hết vốn vì mỗi người chỉ được đổi có 200 đồng. Sau đó là đợt đánh tư sản mại bản, cơ sở sản xuất bột giặt bị kiểm kê. Trong hồi ký, anh viết về cú sập tiệm này: *"Tất cả cái gì có trong cơ sở đều bị vơ vét, tụi tôi bước ra mình không với vài bộ áo quần cũ và chuẩn bị đi vùng kinh tế mới. Từ những người có nhà lâu, xe hơi, tiền bạc vào ra như nước, sau một đêm trở thành kẻ bần cùng, thân tàn ma dại. Những người thân, bạn bè cũ một phần sợ liên lụy, một phần sợ nhờ vả, không ai dám gặp tụi tôi. Đứng ngoài đường nhìn đoàn xe chở đồ đạc của mình đi nơi khác, anh em ôm nhau rơi nước mắt"*. Anh cùng bạn bè quay ra làm bột trẻ em Đông Phương. Tổ hợp làm ăn khá khấm. Không những cho trẻ em ăn, bột còn được các bà vợ mua mỗi lần đi thăm nuôi các ông cải tạo. Sau đó là các cơ sở làm lương khô cho bộ đội, kem đánh răng Mimoso. Những lần gục ngã, những lần đứng dậy, anh Sinh chẳng bao giờ chịu thua hoàn cảnh. Cho tới khi gia đình anh được qua Mỹ theo diện HO.

Phan Xuân Sinh biết làm ăn nhưng cũng biết làm thơ. Anh đi vào văn học bằng thơ trước khi viết văn. Học giả Nguyễn Hiến Lê có lần viết: "Chúng ta có thói quen đọc sách chỉ để hiểu một truyện hay một hệ thống tư tưởng, ít khi tìm hiểu tấm lòng của tác giả". Đọc văn Phan Xuân Sinh, độc giả dễ dàng nhận ra tấm lòng của anh. Nó bộc lộ rõ ràng trong mỗi bài viết, dù là một bài văn xuôi hay một bài thơ. Thơ

“cụt chân” mà không thấy oán than, trách móc. Trái lại chỉ cầu mong hòa bình cho đất nước khỏi tanh bành.

*ở chiến trường như đũa ngu ngơ
nên đạn tìm ta một lần đốn ngã
máu không về tim nên xối xả
xui xẻo một lần thành đũa cụt chân
khi tỉnh giấc hồn dạ bần thần
ta vĩnh viễn làm tên vô dụng
ngó xuống bàn chân xưa đã mất
ta điếng người, tàn cả một đời trai
vẫn còn nghe tiếng đạn réo bên tai
cứ mỗi đêm lên cơn kinh động
người đuổi giết người như say máu
tỉnh giấc ngó quanh vĩa mồ hôi
chiến trường sao cứ mãi sục sôi
cứ mãi xé tanh bành đất nước
hòa bình, hòa bình sao chưa thức?
nổi lại giùm ta, dịu bớt cơn đau*

Lỗi một phần thân thể vì đạn của phía bên kia nhưng khi ngồi nhậu với nhau, hai “anh hùng” của hai phía vẫn muốn “để không phải còn nhìn nhau hận thù ngun ngút”.

*Hãy rót cho ta thêm cốc nữa đi
Ngồi với bạn hôm nay làm ta hứng chí
Chuyện ngày mai có chi đáng kể
Dẹp nó đi cho khỏi bận tâm.
Thằng lính nào không rét lúc ra quân
Khi xung trận mà không té đái
Ta cũng có người yêu nhỏ dại
Mỗi mắt trông chờ song cửa quê nhà
.....
Người yêu của bạn ở ngoài phương Bắc
Giờ này đang hối hả tránh bom
Hay thần thờ dỗi mắt vào Nam
Để chờ người yêu mình trở thành liệt sĩ
.....
Uống với bạn hôm nay ta phải thật say
Để không phải còn nhìn nhau hận thù ngun ngút.*

Thơ Phan Xuân Sinh không có những mộng mơ vì đời không cho anh có thời giờ mộng mơ. Anh rất thực tế nên thơ của anh rất đời, rất hào sảng. Thật thiếu sót nếu không phớt qua thơ tình của anh.

*tình yêu bắt đầu như thế nào?
trước khi em muốn biết
và trước khi tôi mở đầu
chúng ta nên hôn nhau*

*em phải nuốt thật sâu vào lưỡi của tôi
và tôi phải cắn chặt vào môi em
khi đó tay em phải làm gì?
chẳng lẽ buông thông
đâu được, như vậy rất phí phạm
em cứ cào cấu, cứ ngắt nhéo vào người tôi
không sao cả
chỗ nào em thích, cứ mạnh tay.
còn tôi xin được
một tay ôm lấy em vuốt ve
còn tay kia được sờ vào chỗ nhạy cảm nhất của em
bằng một cử chỉ đôi lúc nhẹ nhàng
đôi lúc thô bạo
nhưng chắc chắn
thấm đậm phần điều luyện*

Con người không bao giờ mỏi mệt với cuộc sống, không bao giờ cà khịa với cuộc đời, lúc nào cũng đầy đặn với mọi người đã bị một cơn trụy tim hất ra khỏi cuộc đời vào ngày 28/2/2024. Tôi nghĩ anh rất ngơ ngác vì cú hất này. Chia tay với anh trong ngõ ngàng, tôi mượn câu thơ nho nhỏ của anh bạn Hoàng Xuân Sơn trong bài “Sinh Khấp”.

*Bơi đi
Bơi đi
Bơi đi
Nước ngược rồi cũng tới thì
Xuôi tay*

SONG THAO

28/2/2024

Nhà thơ Hoàng Xuân Sơn – nhà văn Lâm Chương – Song Thao – nhà văn Trần Doãn Nho – nhà thơ Phan Xuân Sinh (Montréal, 2001)

Với nhà thơ Phan Xuân Sinh (Boston, 2000)

Từ trái qua phải: Nhà văn Lâm Chương, nhà văn Lương Thư Trung, nhà thơ Phan Xuân Sinh, nhà văn Trần Doãn Nho, Song Thao, nhà thơ Đức Phổ. (Boston 8/2004)

Từ trái qua phải: nhà thơ Triều Hoa Đại, Song Thao, nhà văn Hoàng Thị Bích Ti, nhà thơ Phan Xuân Sinh, nhà thơ Nguyễn Xuân Thiệp (Boston 8/2004)

Từ trái qua phải: nhà thơ Phạm Nhã Dự, nhà thơ Nguyễn Xuân Thiệp, nhà thơ Phan Xuân Sinh, nhà văn Lâm Chương, nhà thơ Triều Hoa Đại, nhà văn Lương Thư Trung, nhà văn Thu Thuyền, nhà thơ Hoàng Xuân Sơn, vợ chồng Song Thao, họa sĩ Chung Thanh Thủy.(Boston 8/2004)

Từ trái: Lương Thư Trung - Anh chị Bùi Huy - Phan Xuân Sinh - Vợ chồng Song Thao - Chị Phan Xuân Sinh (Houston 08/2011)

Với nhà thơ Phan Xuân Sinh (Houston 08/2011)

Từ trái: nhà thơ Phan Xuân Sinh – Song Thao – nhà văn Phạm Văn Nhân – nhà văn Lương Thư Trung (Houston, 05/2013)

Từ trái: nhà thơ Phan Xuân Sinh – Song Thao – nhà thơ Ngu Yên (Houston, 05/2013)

Nguồn: <https://t-van.net/song-thao-phan-xuan-sinh-nguoi-cua-moi-nguoi/>

www.vietnamvanhien.org

VIỆT NAM VĂN HIẾN

www.vietnamvanhien.info

TỦ SÁCH VIỆT NAM VĂN HIẾN VỚI HƠN 10000 TÁC PHẨM